

Evaluacja Ex-ante
Strategii Rozwoju Miasta Legnicy 2030
Plus

Spis treści

1. Wprowadzenie	3
2. Ocena kompletności, poprawności, adekwatności, trafności i aktualności wniosków wynikających z diagnozy i wyzwań rozwojowych.....	5
3. Ocena, czy cele zostały poprawnie wyznaczone i są możliwe do osiągnięcia wskutek zaplanowanych działań	11
4. Ocena spójności projektu Strategii wobec dokumentów nadrzędnych.....	32
5. Wnioski.....	33
6. Spis tabel i rysunków	34

1. Wprowadzenie

Niniejszy raport zawiera ocenę ex-ante (uprzednią) projektu Strategii Rozwoju Miasta Legnicy 2030 Plus (Strategii). Podstawę prawną przeprowadzenia uprzedniej ewaluacji trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji strategii stanowi art. 10a ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.

Głównym celem badania była kompleksowa ocena ex-ante projektu Strategii pozwalająca na sformułowanie wniosków odnośnie głównych kryteriów ewaluacyjnych.

Zgodnie z definicją zawartą w poradniku dotyczącym opracowania strategii rozwoju gminy przygotowanym na zlecenie Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej¹, ewaluacja to badanie, którego zadaniem jest ocena jakości i wartości procesu oraz efektów wdrażania danej polityki czy interwencji publicznej. Ewaluacja *ex-ante* jest próbą znalezienia odpowiedzi na pytanie, czy działania planowane w ramach strategii przyniosą zakładane efekty przy użyciu dedykowanych im instrumentów i zasobów. Jej rolą jest dostarczenie oceny trafności tych założeń, ich spójności i planowanego sposobu realizacji strategii².

Przedmiotem ewaluacji ex-ante Strategii Rozwoju Miasta Legnicy 2030 Plus były następujące elementy.

- I. Ocena kompletności, poprawności, adekwatności, trafności i aktualności wniosków wynikających z diagnozy i wyzwań rozwojowych.
- II. Ocena, czy cele zostały poprawnie wyznaczone i są możliwe do osiągnięcia wskutek zaplanowanych działań.
- III. Ocena spójności projektu Strategii wobec dokumentów nadrzędnych.

Na potrzeby oceny każdego z wyżej wymienionych elementów sporządzono pytania badawcze, które odniesiono do kryteriów ewaluacyjnych adekwatnych do ewaluacji uprzedniej (ex-ante), tj:

- Trafności celów strategicznych i planowanych działań względem zidentyfikowanych problemów i wyzwań;
- Przewidywanej skuteczności działań na rzecz realizacji celów oraz metod ich wdrażania i zabezpieczenia odpowiednich zasobów;
- Przewidywanej efektywności zasobów przeznaczonych na realizację działań.

Zadaniem autorów raportu ewaluacyjnego była odpowiedź na następujące sformułowane pytania badawcze.

Tabela 1. Elementy ewaluacji ex-ante wraz z pytaniami badawczymi

Element ewaluacji ex-ante	Pytania badawcze
I. Ocena kompletności, poprawności, adekwatności, trafności i aktualności wniosków	<ul style="list-style-type: none"> • Czy wnioski z diagnozy zostały opracowane na podstawie obiektywnych danych z zastosowaniem odpowiednich – ilościowych i jakościowych metod badawczych?

¹ *Strategia rozwoju gminy. Poradnik Praktyczny*, Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, Warszawa 2021, str. 19

² Jak wyżej

Element ewaluacji ex-ante	Pytania badawcze
wynikających z diagnozy i wyzwań rozwojowych	<ul style="list-style-type: none"> • Czy wyzwania rozwojowe są sformułowane adekwatnie i trafnie w stosunku do wniosków z diagnozy i obserwowanych zmian w otoczeniu gminy? • Czy wnioski z diagnozy i wyzwania rozwojowe są aktualne?
II. Ocena, czy cele zostały poprawnie wyznaczone i są możliwe do osiągnięcia wskutek zaplanowanych działań	<ul style="list-style-type: none"> • Czy projekt Strategii jest spójny wewnętrznie? Czy struktura treści projektu Strategii jest czytelna i posiada wewnętrzną logikę? • Czy cele strategiczne i operacyjne oraz kierunki działań odpowiadają na zdiagnozowane problemy i wyzwania rozwojowe (czy zostały trafnie sformułowane)? • Czy spójnie zostały ze sobą powiązane cele strategiczne, operacyjne i kierunki działań? • Czy cele i kierunki działań odpowiadają potrzebom mieszkańców Legnicy oraz organizacji społecznych i przedsiębiorców? • Czy przyjęty system realizacji Strategii zapewnia realizację założonych celów i kierunków działań (czy cele i kierunki działań będą realizowane skutecznie i efektywnie)?
III. Ocena spójności projektu Strategii wobec dokumentów nadrzędnych	<ul style="list-style-type: none"> • Czy projekt Strategii jest spójny z regionalną strategią rozwoju?

Źródło: opracowanie własne

Badanie ewaluacyjne zostało przeprowadzone w oparciu o analizę treści dokumentu Strategii Rozwoju Miasta Legnicy 2030 Plus oraz na podstawie obserwacji procesu opracowania dokumentu dokonanej przez zespół wykonawcy projektu Strategii.

2. Ocena kompletności, poprawności, adekwatności, trafności i aktualności wniosków wynikających z diagnozy i wyzwań rozwojowych

Czy wnioski z diagnozy zostały opracowane na podstawie obiektywnych danych z zastosowaniem odpowiednich – ilościowych i jakościowych metod badawczych?

We wprowadzeniu do projektu Strategii Rozwoju Miasta Legnicy 2030 Plus zawarto informację, z której wynika, że na potrzeby Strategii została opracowana Diagnoza stanu miasta Legnicy, którą podzielono na trzy części. W pierwszej części Legnica została porównana pod względem wybranych wskaźników społecznych, gospodarczych i przestrzennych z innymi miastami o funkcjach ośrodków regionalnych, w tym z miastami województwa dolnośląskiego. Do miast tych należą: Bielsko-Biała, Częstochowa, Elbląg, Głogów, Grudziądz, Jelenia Góra, Kalisz, Koszalin, Lubin, Ostrów Wielkopolski, Płock, Radom, Rybnik, Słupsk, Świdnica, Tarnów, Wałbrzych, Włocławek. W analizie porównawczej został uwzględniony także Wrocław. W drugiej części Diagnozy przedstawiono, przez pryzmat wielu danych statystycznych i faktów o mieście, uwarunkowania wewnętrzne i zewnętrzne rozwoju Legnicy. Diagnoza w pierwszej i drugiej części odzwierciedla zasadniczo stan na dzień 31 grudnia 2020 roku. W trzeciej części zostały zaprezentowane wyniki przeprowadzonych badań społecznych wśród mieszkańców i liderów społecznych Legnicy. Badania zostały wykonane w dwóch formach: badań ankietowych przeprowadzonych metodą PAPI/CAWI na próbie 718 mieszkańców oraz indywidualnych wywiadów pogłębionych przeprowadzonych wśród 30 osób (przedstawiciele administracji samorządowej, instytucji i spółek miejskich oraz Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego). W projekcie Strategii trzy części opracowanej diagnozy zostały połączone w postaci syntetycznych informacji i wniosków ze wszystkich wykonanych badań. W Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Miasta Legnicy została zamieszczona prezentacja z diagnozy. Wnioski z diagnozy stanowiące część projektu Strategii odzwierciedlają zakres tematyczny Diagnozy, który przedstawia się następująco:

- Profil miasta
- Sfera społeczna
  - Demografia
  - Polityka społeczna
  - Opieka zdrowotna
  - Szkolnictwo wyższe
  - Opieka nad dziećmi do lat 3, edukacja przedszkolna, szkoły podstawowe, szkolnictwo ponadpodstawowe
  - Kultura i rozrywka
  - Infrastruktura sportowa i rekreacyjna
  - Mieszkalnictwo
- Sfera gospodarcza
  - Podmioty gospodarcze
  - Tereny aktywności gospodarczej i instytucje otoczenia biznesu
  - Rynek pracy
  - Baza noclegowa i turystyczna
- Sfera przestrzenna

- Komunikacja
- Transport drogowy
- Transport kolejowy
- Infrastruktura dla rowerów
- Infrastruktura techniczna
- Gospodarka odpadami
- Cmentarze komunalne
- Ochrona środowiska i przyrody
- Tereny zieleni i lasy
- Ochrona przyrody
- System wód powierzchniowych i podziemnych
- Zagrożenie powodziowe
- Zagrożenia klimatyczne
- Struktura użytkowania gruntów
- Warunki agroklimatyczne
- Zanieczyszczenia powietrza
- Klimat akustyczny
- Wyzwania rozwojowe Legnicy w opinii jej mieszkańców

Zakres tematyczny Diagnozy odpowiada sferze zadań realizowanych przez Miasto Legnicę będącą gminą miejską na prawach powiatu oraz innych podmiotów realizujących zadania publiczne (np. w zakresie szkolnictwa wyższego, opieki zdrowotnej, aktywizacji gospodarczej, transportu kolejowego) i odnosi się do kluczowych obszarów rozwojowych miasta, wskazując podstawowe informacje o uwarunkowaniach rozwoju Legnicy.

Prezentowane dane w Diagnozie są obiektywne, a zastosowane metody badawcze odpowiednie do przedmiotu badań. Zastosowano metody ilościowe i jakościowe, które pozwoliły na wyciągnięcie obiektywnych wniosków. W przypadku diagnozy stanu miasta trudno jest uzyskać komplet danych i wyciągnąć na ich podstawie wyczerpujące wnioski na wszystkie tematy. Wykonawcy opracowujący diagnozę muszą dokonać pewnego wyboru danych i najczęściej są to dane wtórne stosunkowo łatwe do uzyskania oraz dane pozyskane z badań własnych (pierwotnych), których wykonanie jest czasochłonne i wymaga dodatkowych nakładów finansowych i ludzkich. Na potrzeby opracowania Diagnozy stanu Miasta Legnicy przeprowadzono badania typu desk research, badania ankietowe oraz indywidualne wywiady pogłębione. Charakterystykę przeprowadzonych badań zaprezentowano w tabeli poniżej.

Tabela 2. Typy i charakterystyka badań przeprowadzonych w ramach opracowania Diagnozy stanu miasta Legnicy

Typ przeprowadzonych badań	Charakterystyka przeprowadzonych badań
Analiza desk research	Analiza desk research należy do badań jakościowych i polega na zebraniu i przetworzeniu danych oraz informacji zawartych w statystyce publicznej, wcześniej opracowanych raportach, publikacjach, wynikach analiz i badań, itp. Jest to powszechnie stosowana metoda przy opracowaniu diagnozy stanu jednostki samorządu terytorialnego na potrzeby strategii lub innych programów operacyjnych. W Diagnozie stanu miasta Legnicy

	<p>zostały zaprezentowane dane i informacje przetworzone według zasad analizy desk research. Dane i informacje pochodziły z wiarygodnych źródeł, głównie publicznych statystyk oraz opracowań zrealizowanych na rzecz Miasta Legnicy lub innych podmiotów publicznych. Zawarte w Diagnozie informacje były weryfikowane przez pracowników administracji samorządowej Miasta Legnicy pod względem zgodności z informacjami przetwarzanymi przez poszczególne jednostki gminy. Głównym źródłem danych liczbowych zaprezentowanych w formie wykresów i tabel był Główny Urząd Statystyczny, który prezentuje dane na portalu www.stat.gov.pl. Dane zostały pozyskane także bezpośrednio z Urzędu Miasta Legnicy. W projekcie Strategii przedstawiono wyselekcjonowane dane obrazujące wnioski z Diagnozy.</p>
Badania ankietowe	<p>Badania ankietowe należą do grupy badań ilościowych. Rolą badań ankietowych jest zebranie opinii respondentów w formie ilościowych (najczęściej procentowych) zestawień rozkładu odpowiedzi. W kwestionariuszach ankietowych dominują pytania zamknięte, czyli pytania, którym towarzyszy kafeteria wcześniej zdefiniowanych odpowiedzi. Badania ankietowe na potrzeby Diagnozy stanu miasta Legnicy zostały przeprowadzone na próbie 718 mieszkańców Legnicy. 501 ankiet przeprowadzono bezpośrednio z udziałem ankietowanych, a 217 ankiet zostało wypełnionych za pośrednictwem Internetu. Uzyskana próba badawcza była reprezentatywna w podziale na wiek i płeć respondentów. Badania zostały przeprowadzone również z uwzględnieniem miejsca zamieszkania respondentów. Pytania ankietowe dotyczyły zagadnień ze sfery społecznej, gospodarczej i przestrzennej. Uzyskane wyniki zostały opisane w Diagnozie i zaprezentowane w formie wykresów oraz tabel. W Diagnozie zaprezentowano także interpretację wyników badań, która posłużyła do sporządzenia wniosków z diagnozy uwzględnionej w projekcie Strategii. W projekcie Strategii przedstawiono wyselekcjonowane dane obrazujące wnioski z przeprowadzonych badań ankietowych.</p>
Indywidualne pogłębione wywiady	<p>Indywidualne wywiady pogłębione należą do grupy badań jakościowych. Ich rolą jest pozyskanie pogłębionej opinii respondentów na wcześniej zdefiniowane pytania. Wywiady prowadzone są z użyciem scenariusza, zazwyczaj na małej próbie respondentów, którzy mogą na zadane pytania odpowiadać swobodnie. Pytania zadawane są w formie otwartej, a uzyskane wyniki nie prezentują zestawień ilościowych, ale syntetyczny opis opinii respondentów. Na potrzeby Diagnozy stanu miasta Legnicy</p>

	<p>przeprowadzono indywidualne wywiady pogłębione na próbie badawczej 30 osób. Respondentami wywiadu byli:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawiciele Urzędu Miasta Legnicy; • przedstawiciele przedsiębiorstw miejskich; • przedstawiciele miejskich instytucji kultury, sportu i rekreacji; • przedstawiciele miejskich instytucji pomocy społecznej; • przedstawiciel Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego. <p>Tematyka wywiadów pogłębionych była zbieżna z tematyką badań ankietowych oraz analizy desk research. Wyniki przeprowadzonych badań zostały zaprezentowane w Diagnozie wraz z wynikami badań ankietowych.</p>
--	---

Źródło: opracowanie własne

W proces opracowania Diagnozy stanu miasta Legnicy zostali włączeni przedstawiciele Urzędu Miasta Legnicy, jednostek organizacyjnych i spółek komunalnych, którzy w ramach prac Zespołu Zarządzającego powołanego Zarządzeniem Nr 360/PM/2021 Prezydenta Miasta Legnicy z dnia 7 lipca 2021 r. w sprawie powołania Zespołów do spraw opracowania projektu „Strategii Rozwoju Miasta Legnicy 2030 PLUS”, weryfikowali treści opracowane przez zespół wykonawcy, dostarczali danych oraz proponowali część zapisów do uwzględnienia w dokumencie. W proces opracowania Diagnozy zostali włączeni także przedstawiciele strony społecznej. Wyniki Diagnozy zostały zaprezentowane podczas konferencji, która odbyła się 10 grudnia 2021 r. z udziałem mieszkańców Legnicy, przedsiębiorców, przedstawicieli instytucji publicznych i organizacji pozarządowych. Podczas konferencji jej uczestnicy mogli swobodnie komentować zaprezentowane wnioski z Diagnozy.

Czy wyzwania rozwojowe są sformułowane adekwatnie i trafnie w stosunku do wniosków z diagnozy i obserwowanych zmian w otoczeniu gminy?

Wyzwania rozwojowe Legnicy zostały zaprezentowane w części 2. Projektu Strategii i jak wynika z treści dokumentu, zostały sporządzone na podstawie przeprowadzonej diagnozy stanu oraz obserwowanych trendów rozwojowych w miastach średniej wielkości. W dokumencie ponadto zapisano, że wyzwania mają charakter horyzontalny, to znaczy, że będą wymagać kierunkowania działań w różnych sferach rozwoju miasta. Z analizy treści rozdziału „Horyzontalne wyzwania rozwojowe” wynika, że ich rolą jest wstępne zdefiniowanie postulatów rozwojowych w kontekście diagnozy stanu oraz obserwowanych trendów rozwojowych.

W projekcie Strategii określono następujące wyzwania rozwojowe:

- Depopulacja i starzenie się społeczeństwa;
- Wzmocnienie kooperacji samorządowej w ramach obszaru funkcjonalnego;
- Wykluczenie społeczne;
- Kapitał społeczny i intelektualny;
- Rozwijanie usług wielkomiejских;

- Odporność na kryzysy społeczne;
- Utrzymanie wysokiego poziomu rozwoju gospodarczego;
- Dbłość o ład przestrzenny i estetykę, rozwijanie miasta kompaktowego;
- Transformacja cyfrowa, rozwijanie miasta inteligentnego;
- Zielona transformacja.

Opis horyzontalnych wyzwań rozwojowych został sporządzony według podobnego schematu uwzględniającego odwołanie do faktów, w tym głównie do wniosków z diagnozy oraz zapisów dokumentów strategicznych krajowych lub unijnych, oraz sformułowanie, jakiego typu działania powinny zostać wdrożone przez miasto w kontekście wyzwań. Tak opisane wyzwania zostały włączone do podstawowego schematu logiki interwencji określonej w projekcie Strategii zawierającej cele strategiczne, cele operacyjne i kierunki działań.

Źródła danych i informacji wykorzystane do sformułowania wyzwań rozwojowych zostały zaprezentowane w tabeli poniżej.

Tabela 3. Źródła danych wykorzystane przy opracowaniu Strategii Rozwoju Miasta Legnicy 2030 Plus

Źródła danych i informacji wykorzystane do sformułowania wyzwań rozwojowych	Sposób wykorzystania źródeł danych i informacji do sformułowania wyzwań rozwojowych
Diagnoza stanu miasta Legnicy i wnioski z diagnozy zawarte w projekcie Strategii	Diagnoza stanu miasta Legnicy i wnioski z diagnozy zawarte w projekcie Strategii w dużym stopniu posłużyły do sformułowania wyzwań rozwojowych. W opisie wyzwań odwołano się do wniosków z diagnozy jako kontekstu dla sformułowania każdego z wyzwań, przytoczono dane z Diagnozy.
Dokumenty strategiczne krajowe i unijne	Przesłanki służące sformułowaniu wielu wyzwań wynikają z dokumentów strategicznych krajowych i unijnych. Wyzwania rozwojowe dla Legnicy w wielu punktach zgodne są z wyzwaniami sformułowanymi w Krajowej Polityce Miejskiej 2030. W opisie wyzwań odwołano się do celów polityki regionalnej Unii Europejskiej, w tym do dokumentów o charakterze kierunkowym określonych na poziomie Unii Europejskiej.
Spotkania tematyczne Miejskiego Zespołu Doradczo-Opiniującego	Propozycja sformułowania wyzwań rozwojowych została przedstawiona podczas spotkań tematycznych Miejskiego Zespołu Doradczo-Opiniującego, które odbyły się w dniach: 11, 12, 18, 19, 20 stycznia 2022 r. W skład Miejskiego Zespołu Doradczo-Opiniującego, zgodnie z Zarządzeniem nr 360/PM/2021 Prezydenta Miasta Legnicy z dnia 7 lipca 2021 r. w sprawie powołania Zespołów do spraw opracowania projektu „Strategii Rozwoju Miasta Legnicy 2030 Plus”, wchodzi m.in. mieszkańcy, lokalni liderzy opinii, będący przedstawicielami organizacji społecznych i pozarządowych, instytucji publicznych, przedsiębiorstw, jednostek naukowo-

	dydaktycznych, instytucji otoczenia biznesu, Radni Rady Miejskiej Legnicy itp. Na tym etapie sformułowane wyzwania rozwojowe zostały omówione podczas spotkań i poddane pod dyskusję. Uczestnicy spotkań nie wnieśli uwag do sformułowanych wyzwań.
Spotkania tematyczne Zespołu Zarządzającego	W lutym i marcu 2022 r. odbyły się spotkania w gronie Zespołu Zarządzającego, złożonego z przedstawicieli Urzędu Miasta Legnicy, jednostek organizacyjnych Gminy oraz spółek gminnych. Podczas spotkań zostały przedyskutowane wyzwania rozwojowe. Po dyskusji w gronie przedstawicieli Zespołu Zarządzającego została sformułowana ostateczna lista horyzontalnych wyzwań rozwojowych, którą zwarto w projekcie Strategii.
Konsultacje społeczne	Wypracowany przez mieszkańców Legnicy oraz Zespół Zarządzający projekt „Strategii Rozwoju Miasta Legnicy 2030 Plus”, zgodnie z Uchwałą Nr XXXII/387/21 Rady Miejskiej Legnicy z dnia 28 czerwca 2021 roku w sprawie przystąpienia do opracowania projektu „Strategii Rozwoju Miasta Legnicy 2030 Plus” oraz Zarządzeniem Nr 210/PM/2022 Prezydenta Miasta Legnicy z dnia 27 kwietnia 2022 r. w sprawie przeprowadzenia konsultacji społecznych projektu „Strategii Rozwoju Miasta Legnicy 2030 Plus”, został w dniu 1 czerwca 2022 r. przekazany do konsultacji społecznych. W trakcie konsultacji społecznych w odniesieniu do wyzwań rozwojowych wniesiono jedynie uwagę o następującej treści: „W horyzontalnych wyzwaniach zaledwie jedno zdanie na końcu „Zielonej transformacji” poświęcono kwestiom klimatycznym – „W sferze środowiskowej Legnica powinna uznać za priorytet ochronę cennych zasobów przyrodniczych i przeciwdziałanie zmianom klimatu i jego skutkom”, jest to nieproporcjonalnie mało w porównaniu do pozostałych opisanych wyzwań.” Treść projektu Strategii zgodnie z uwagą została uzupełniona.

Źródło: opracowanie własne

Biorąc pod uwagę zawartość merytoryczną punktu projektu Strategii odnoszącą się do wyzwań rozwojowych oraz wnioski z analizy procesu formułowania wyzwań należy stwierdzić, że **zostały one sformułowane adekwatnie i trafnie w stosunku do wniosków z diagnozy i obserwowanych zmian w otoczeniu gminy.**

Czy wnioski z diagnozy i wyzwania rozwojowe są aktualne?

Wnioski z diagnozy zostały opracowane na podstawie Diagnozy stanu miasta Legnicy, która stanowi osobny dokument. Diagnoza została opracowana w grudniu 2021 r. i zaprezentowana podczas konferencji rozpoczynającej prace nad projektem Strategii Rozwoju Miasta Legnicy 2030 Plus w dniu 10 grudnia 2021 r. Zdecydowana większość danych, szczególnie tych, które zostały pozyskane ze statystyki publicznej Głównego Urzędu Statystycznego, jest aktualna na dzień 31 grudnia 2020 r. Niewielka część danych rejestrowych, które pozyskuje i przetwarza Urząd Miasta Legnicy i inne jednostki organizacyjne gminy, jest aktualnych na czas sporządzenia Diagnozy, czyli drugą połowę 2021 r.

Wyzwania rozwojowe zostały sformułowane w trakcie prac nad projektem Strategii w okresie styczeń – marzec 2022 r. Biorąc powyższe pod uwagę, należy stwierdzić, że zachodzi stosunkowo nieduża rozbieżność pomiędzy horyzontem czasowym danych zawartych w Diagnozie i okresem sformułowania wyzwań rozwojowych.

Cele strategiczne i operacyjne, kierunki działań oraz model struktury funkcjonalno-przestrzennej sformułowane m.in. na podstawie Diagnozy stanu miasta Legnicy zostały opracowane w okresie styczeń – maj 2022 r. W związku z tym również pomiędzy horyzontem czasowym danych zawartych w Diagnozie i okresem sformułowania głównych postulatów strategicznych zachodzi stosunkowo nieduża rozbieżność. Należy jednak zauważyć, że sytuacja ekonomiczna, społeczna i geopolityczna w ostatnim czasie zmienia się bardzo dynamicznie. Na funkcjonowanie gminy duży wpływ ma pandemia COVID-19, zmiany w systemie podatkowym dokonywane na poziomie centralnym, wysoka inflacja oraz wojna w Ukrainie i z nią związany kryzys uchodźczy. W związku z tym należy zakładać, że ocena stanu rozwoju miasta może być nieco odmienna w dniu przyjmowania przez Radę Miejską w Legnicy dokumentu w stosunku do oceny dokonanej w Diagnozie. Tym samym w stosunkowo krótkim czasie może zajść konieczność aktualizacji Strategii, choć wymienione wyżej uwarunkowania były brane pod uwagę podczas prac nad częścią postulatyczną.

Zgodnie z harmonogramem prac nad Strategią określonym w Uchwale Nr XXXII/387/21 Rady Miejskiej Legnicy z dnia 28 czerwca 2021 roku w sprawie przystąpienia do opracowania projektu „Strategii Rozwoju Miasta Legnicy 2030 Plus” dokument będzie przyjmowany przez Radę Miejską Legnicy w listopadzie 2022 r. W związku z tym odległość czasowa pomiędzy większością danych zawartych w Diagnozie stanu miasta Legnicy i tym samym wnioskami z diagnozy, a czasem przyjmowania przez Radę Miejską dokumentu będzie wynosić około 2 lat. Z punktu widzenia rozwoju miasta nie jest to długi czas, jednak niektóre elementy Diagnozy mogą ulec dezaktualizacji. W przypadku opracowania strategii rozwoju gminy trudno uniknąć rozbieżności czasowej, o której mowa wyżej. Proces prac nad dokumentem trwa około roku, a dane niezbędne do opracowania Diagnozy w statystyce GUS publikowane są z opóźnieniem kilkumiesięcznym.

Biorąc powyższe wnioski pod uwagę, należy stwierdzić, że wnioski z diagnozy i wyzwania rozwojowe zawarte w Strategii Rozwoju Miasta Legnicy 2030 Plus są w najwyższym możliwym stopniu aktualne.

3. Ocena, czy cele zostały poprawnie wyznaczone i są możliwe do osiągnięcia wskutek zaplanowanych działań

Czy projekt Strategii jest spójny wewnętrznie? Czy struktura treści projektu Strategii jest czytelna i posiada wewnętrzną logikę?

Strukturę dokumentu Strategii Rozwoju Miasta Legnicy 2030 Plus odzwierciedlają części, na jakie podzielono projekt Strategii. Przedstawia się ona następująco:

- Wprowadzenie
- Część 1. WNIOSKI Z DIAGNOZY
  - Profil miasta
  - Sfera społeczna
  - Sfera gospodarcza
  - Sfera przestrzenna
  - Wyzwania rozwojowe Legnicy w opinii jej mieszkańców
- Część 2. WYZWANIA HORYZONTALNE, WIZJA, CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ
  - Horyzontalne wyzwania rozwojowe
  - Wizja rozwoju Miasta Legnicy
  - Cele i kierunki działań
  - Oczekiwane rezultaty planowanych działań
- Część 3. MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ, OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI
  - Model struktury funkcjonalno-przestrzennej
  - Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w mieście
  - Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa
  - Obszary strategicznej interwencji kluczowe dla Miasta
- Część 4. REALIZACJA STRATEGII
  - System realizacji strategii
  - Ramy finansowe i źródła finansowania

Cztery części, na jakie podzielono projekt Strategii, tworzą spójną całość i są od siebie zależne na zasadzie gradacji przyczynowo-skutkowej.

Pierwsza część zawiera wnioski z diagnozy, które zostały opracowane na podstawie Diagnozy stanu miasta Legnicy. Wnioski zostały opracowane z podziałem na sferę społeczną, gospodarczą i przestrzenną. We wnioskach zaprezentowano również wyniki badań społecznych odnoszące się do wyzwań rozwojowych w opinii mieszkańców Legnicy. Wnioski z diagnozy w podziale na sfery rozwojowe zostały spisane w sposób uporządkowany i stanowią podstawę do sformułowania wyzwań rozwojowych, a następnie celów i kierunków działań.

Druga część obejmuje wyzwania horyzontalne, wizję, cele i kierunki działań oraz oczekiwane rezultaty planowanych działań. Wyzwania rozwojowe zostały sformułowane w podziale na 10 wyzwań rozwojowych. Wszystkie zostały opisane. Zawierają odniesienie do wniosków z diagnozy oraz krajowych i unijnych dokumentów strategicznych. W opisie wyzwań zostały również wymienione konieczne do realizacji działania, które będą odpowiedzią miasta Legnicy na te wyzwania. W ten sposób wyzwania horyzontalne stanowią logiczne przejście od diagnozy do postulatów strategicznych. W dokumencie zapisano 5 celów strategicznych i przyporządkowano każdemu z nich cele operacyjne. Następnie każdemu z celów operacyjnych przyporządkowano kierunki działań. Celom strategicznym przyporządkowano rezultaty planowanych działań i wskaźniki osiągnięcia rezultatów planowanych działań wraz z oczekiwaną zmianą wskaźników. Taka konstrukcja części postulatywnej Strategii jest spójna, czytelna i zgodna z zasadami formułowania logiki interwencji.

W części trzeciej zaprezentowano model struktury funkcjonalno-przestrzennej, ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w mieście, obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa oraz obszary strategicznej interwencji kluczowe dla Miasta. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej przedstawiono w formie rysunkowej oraz tekstowej. W części tekstowej odniesiono się do celów strategicznych i operacyjnych. Model został zaprezentowany w sposób czytelny. Forma rysunkowa jest spójna z częścią tekstową, w której dla każdej z wyróżnionych stref funkcjonalnych opisano postanowienia zawarte w celach strategicznych i operacyjnych. W modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej zaznaczono także obszary strategicznej interwencji kluczowe dla Miasta, które zostały opisane w kolejnych punktach dokumentu. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w mieście są spójne z zapisami obowiązującego Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Legnicy. Zaprezentowano je w podziale na strefy wyróżnione i opisane wcześniej w modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej. W ten sposób oba punkty tworzą spójną całość. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa oraz obszary strategicznej interwencji kluczowe dla Miasta zostały zaprezentowane również w formie rysunkowej oraz tekstowej.

W części czwartej projektu Strategii opisano system realizacji strategii oraz ramy finansowe i źródła finansowania Strategii. System realizacji Strategii został podzielony na następujące punkty:

- Wdrażanie,
- Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych,
- Udział społeczeństwa w procesie strategicznym,
- Przebieg procesu partycypacji podczas prac nad sporządzeniem dokumentu „Strategii rozwoju miasta Legnicy 2030 Plus,
- Monitoring,
- Ewaluacja.

Treści zawarte w opisie systemu realizacji strategii są zaprezentowane w sposób czytelny. Część tekstową uzupełniono schematem zarządzania procesem strategicznym, w którym w krótkiej formie zaprezentowano organy i gremia włączone w proces wdrażania Strategii oraz ich rolę. Rola wymienionych w systemie realizacji Strategii organów gminy oraz zespołów powołanych Zarządzeniem Nr 360/PM/2021 Prezydenta Miasta Legnicy z dnia 7 lipca 2021 r. w sprawie powołania Zespołów do spraw opracowania projektu „Strategii Rozwoju Miasta Legnicy 2030 Plus” została opisana wyczerpująco i szczegółowo. Opisano także rolę mieszkańców Legnicy i zasady włączania ich w proces opracowania i wdrażania Strategii.

Ramy finansowe i źródła finansowania Strategii zostały opisane na stosunkowo wysokim poziomie ogólności, co odpowiada założeniom wdrażania Strategii Rozwoju Miasta Legnicy 2030 Plus. Wydatki na realizację Strategii zostały przedstawione w formie procentowych nakładów finansowych z budżetów rocznych w horyzoncie czasowym realizacji Strategii w podziale na cele strategiczne. Następnie wymieniono potencjalne źródła finansowania Strategii.

Podsumowując, należy stwierdzić, że projekt Strategii jest spójny wewnętrznie. Treści zawarte w następujących po sobie częściach dokumentu są logicznie powiązane w całość obejmującą wnioski z diagnozy, postulaty strategiczne oraz zasady realizacji Strategii. Zapewniono czytelność projektu Strategii oraz sporządzono dokument zgodnie z zasadami logiki interwencji. Należy również stwierdzić, że projekt dokumentu został sporządzony zgodnie z art. 10a ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia

2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, który stwierdza, że podmiot opracowujący projekt strategii rozwoju, projekt polityki publicznej, projekt programu rozwoju lub projekt programu służącego realizacji umowy partnerstwa przygotowuje diagnozę sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej, z uwzględnieniem obszarów funkcjonalnych, w tym miejskich obszarów funkcjonalnych. Projekt Strategii jest zgodny również z art. 10e ust. 3 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, w którym zawarto następujące postanowienia:

„Strategia rozwoju gminy zawiera wnioski z diagnozy, o której mowa w art. 10a ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2021 r. poz. 1057), przygotowanej na potrzeby tej strategii, oraz określa w szczególności:

- 1) cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym;
- 2) kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych;
- 3) oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym, oraz wskaźniki ich osiągnięcia;
- 4) model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy;
- 5) ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie;
- 6) obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa, o której mowa w art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2020 r. poz. 1668 oraz z 2021 r. poz. 1038 i 1834), wraz z zakresem planowanych działań;
- 7) obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy, jeżeli takie zidentyfikowano, wraz z zakresem planowanych działań;
- 8) system realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych;
- 9) ramy finansowe i źródła finansowania.”

Czy cele strategiczne i operacyjne oraz kierunki działań odpowiadają na zdiagnozowane problemy i wyzwania rozwojowe (czy zostały trafnie sformułowane)?

W tabeli poniżej zaprezentowano powiązanie celów strategicznych i operacyjnych ze zdiagnozowanymi problemami i wyzwaniami rozwojowymi określonymi w projekcie Strategii. **Jak wynika z przeprowadzonej analizy tych powiązań, cele zostały zdefiniowane w oparciu o wnioski z diagnozy oraz wyzwania.**

Tabela 4. Powiązanie celów strategicznych i operacyjnych z wyzwaniami rozwojowymi

Cele operacyjne	Powiązanie ze zdiagnozowanymi problemami i wyzwaniami rozwojowymi
Cel strategiczny 1: Rozwój usług społecznych i publicznych	
1.1: Kapitał intelektualny dla dzisiejszej i przyszłej Legnicy	We wnioskach z diagnozy opisano uwarunkowania związane z systemem oświatowym, w tym na poziomie wyższych uczelni, zwrócono uwagę na problem zmniejszającej się liczby studentów i absolwentów uczelni wyższych funkcjonujących na terenie Legnicy oraz konieczność poszerzenia współpracy szkół ponadpodstawowych z legnickimi przedsiębiorcami w celu

	<p>dostosowania oferty nauczania do potrzeb rynku pracy. W opisie wyzwania horyzontalnego „Kapitał społeczny i intelektualny” zwrócono uwagę na współczesną rolę kapitału społecznego i intelektualnego w procesach miastotwórczych i kształtowaniu potencjału endogenicznego oraz rozwijaniu gospodarki opartej na wiedzy. Odniesiono się również do zaangażowanego w życie miasta kapitału społecznego kształtowanego przez instytucje kultury i organizacje pozarządowe.</p>
<p>1.2: Utrzymanie i rozwijanie dorobku kulturalnego miasta</p>	<p>We wnioskach z diagnozy opisano potencjał instytucji kultury miasta oraz przytoczono wyniki przeprowadzonych badań społecznych, z których wynika, że oferta kulturalna, rozrywkowa i gastronomiczna, należy do ważnych czynników decydujących o miejscu osiedlenia się mieszkańców miasta. Zauważono także, że niedobory w tym aspekcie funkcjonowania miasta mogą być przyczyną wyprowadzki do większego ośrodka miejskiego. W opisie wyzwania „Rozwijanie usług wielkomiejskich” podkreślono, że usługi wielkomiejskie, w tym kultury, mogą podnosić konkurencyjność osiedleńczą miasta i warunkować utrzymanie funkcji miejskich.</p>
<p>1.3: Aktywność ruchowa mieszkańców Legnicy jako ważny element kształtowania postaw prozdrowotnych i prospołecznych</p>	<p>We wnioskach z diagnozy opisano infrastrukturę sportową i rekreacyjną. Zwrócono uwagę, że respondenci przeprowadzonych badań społecznych, którzy zauważają poprawę w zakresie dostępności do tego typu infrastruktury, oczekują, że infrastruktura sportowa i rekreacyjna będzie się rozwijać. We wnioskach z diagnozy wskazano na problem rosnącej liczby zgonów z powodu chorób układu oddechowego i nowotworowych na tle średniej krajowej i wojewódzkiej. W mieście istnieje zwiększone zagrożenie zachorowania na choroby cywilizacyjne. W opisie wyzwania „Rozwijanie usług wielkomiejskich” podkreślono, że usługi sportu i rekreacji są ważne z punktu widzenia atrakcyjności osiedleńczej miasta, co wynika także z przeprowadzonych badań społecznych.</p>
<p>1.4: Włączenie społeczne mieszkańców Legnicy</p>	<p>We wnioskach z diagnozy opisano problematykę polityki społecznej, zwrócono uwagę na spadającą liczbę osób zagrożonych wykluczeniem społecznym z powodów materialnych, ale podkreślono jednocześnie, że coraz bardziej w strukturze powodów sięgania po pomoc społeczną widoczne są problemy związane z niepełnosprawnością, długotrwałą i ciężką chorobą oraz innymi dysfunkcjami psychofizycznymi objętej pomocą społeczną grupy społecznej. W opisie wyzwania horyzontalnego „Wykluczenie społeczne” wyszczególniono problem koncentracji problemów społecznych w niektórych częściach miasta oraz zwrócono uwagę na konieczność realizacji działań ukierunkowanych na wieloaspektowe włączenie w społeczne i</p>

	zawodowe życie miasta grup, które z różnych powodów mogą mieć utrudniony dostęp w korzystaniu z usług miejskich.
1.5: Usługi dla zdrowia	We wnioskach z diagnozy opisano uwarunkowania usług związanych z opieką zdrowotną, wskazano problem rosnącego odsetka zachorowań na choroby cywilizacyjne. Problemem opisanym we wnioskach z diagnozy i wyzwaniem horyzontalnym jest starzenie się społeczeństwa. Problem ten będzie wiązać się m.in. z koniecznością zwiększania nakładów na opiekę zdrowotną. Podczas spotkań tematycznych Miejskiego Zespołu Doradczo-Opiniującego, które odbyły się w dniach 11 i 12 stycznia 2022 r., mieszkańcy wskazywali na konieczność rozwoju usług zdrowia dla starszej grupy społecznej miasta.
1.6: Usługi dla bezpieczeństwa	W Diagnozie stanu miasta Legnicy przytoczono wyniki badań społecznych, z których wynika, że poczucie bezpieczeństwa mieszkańców w mieście jest gorzej oceniane niż wiele innych elementów składających się na warunki życia. W opisie wyzwania horyzontalnego „Transformacja cyfrowa, rozwijanie miasta inteligentnego” zwrócono uwagę na konieczność zadbania o cyberbezpieczeństwo. Problematyka bezpieczeństwa w ujęciu bezpieczeństwa drogowego została także podkreślona w opisie wyzwania „Dbałość o ład przestrzenny i estetykę, rozwijanie miasta kompaktowego”.
1.7: Sprawna legnicka administracja i nowoczesna infrastruktura usług publicznych	W Diagnozie stanu miasta Legnicy opisano uwarunkowania związane z rozwojem e-usług w zakresie administracji samorządowej. W opisie wyzwania horyzontalnego „Transformacja cyfrowa, rozwijanie miasta inteligentnego” zwrócono uwagę na konieczność wykorzystania technologii cyfrowych w rozwoju nowoczesnych usług administracji publicznej. Tematyka e-usług publicznych była również poruszana przez uczestników spotkań tematycznych Miejskiego Zespołu Doradczo-Opiniującego przeprowadzonych w dniach 11, 12 i 18 stycznia 2022 r.
Cel strategiczny 2: Rozwój nowoczesnej i zdywersyfikowanej gospodarki	
2.1: Dobrze skomunikowane i uzbrojone strefy gospodarcze	Uwarunkowania związane z rozwojem terenów aktywności gospodarczej zostały opisane we wnioskach z diagnozy. Zwrócono uwagę na dynamicznie rozwijający się w Legnicy sektor produkcji i magazynowania, którego lokalizowanie wymaga uzbrajania terenów inwestycyjnych w infrastrukturę techniczną i drogi dojazdowe. W opisie wyzwania horyzontalnego „Dbałość o ład przestrzenny i estetykę, rozwijanie miasta kompaktowego”

	podkreślono konieczność dobrego skomunikowania strefy mieszkaniowej ze strefą gospodarczą.
2.2: Legnicki klimat dla biznesu i innowacji	We wnioskach z diagnozy opisano uwarunkowania związane z rozwojem gospodarczym. Tam, a także w opisie wyzwania rozwojowego „Utrzymanie wysokiego poziomu rozwoju gospodarczego” zwrócono uwagę na wolniejsze tempo rozwoju w mieście sektora usługowego w stosunku do sektora przemysłowego. Zauważono stosunkowo nieduży przyrost firm z branży usług specjalistycznych. We wnioskach z diagnozy podkreślono również wyzwania związane z ostatnimi kryzysami, które wpłynęły na zachwianie sytuacji gospodarczej, w tym m.in. zerwanie łańcuchów dostaw oraz konieczność reorganizacji pracy i działalności zakładów produkcyjnych i usługowych.
2.3: Usługi rynku pracy dla mieszkańców i migrantów	Uwarunkowania związane z rynkiem pracy zostały opisane we wnioskach z diagnozy. Zwrócono uwagę na problemy rosnącego odsetka osób długotrwale bezrobotnych, a także stosunkowo niskich średnich wynagrodzeń w Legnicy. We wnioskach z diagnozy podkreślono konieczność podnoszenia kompetencji zawodowych mieszkańców miasta ze względu na dynamicznie zmieniające się uwarunkowania na rynku pracy i szybki postęp technologiczny w gospodarce. W opisie wyzwania horyzontalnego „Odporność na kryzysy społeczne” zwrócono uwagę na konieczność włączenia w wielu aspektach, także zawodowym, w życie miasta migrantów, którzy licznie przybywają do Legnicy od wielu lat, a szczególnie w ostatnim okresie.
2.4: Turystyka wspierająca rozwój miasta	We wnioskach z diagnozy została opisana baza noclegowa i turystyczna w Legnicy. Wskazano, że oferta turystyczna Legnicy powinna być skierowana do różnych grup biznesowych, cudzoziemców odwiedzających miasto z przyczyn sentymentalnych, osób zwiedzających miasto i przejeżdżających przez Legnicę w trakcie podróży po kraju.
Cel strategiczny 3: Rozwój mieszkalnictwa oraz wzmacnianie atrakcyjności i funkcjonalności przestrzeni miejskich	
3.1: Zielona i niebieska infrastruktura legnickich stref mieszkaniowych	We wnioskach z diagnozy opisano problemy związane z zagrożeniami klimatycznymi, w tym powstawaniem „wyspy ciepła” w terenach zwartej zabudowy mieszkaniowej. W przytoczonych wynikach badań społecznych związanych z wyzwaniami Legnicy w perspektywie najbliższych 10 lat zwrócono uwagę na oczekiwania mieszkańców w zakresie prowadzenia działań na rzecz poprawy jakości powietrza oraz rozwoju terenów zieleni. Oczekiwania w tym zakresie były również artykułowane przez mieszkańców miasta podczas spotkań tematycznych Miejskiego Zespołu Doradczo-Opiniującego. Zagadnienia te

	poruszono także w opisie wyzwań horyzontalnych „Dbałość o ład przestrzenny i estetykę, rozwijanie miasta kompaktowego” oraz „Zielona transformacja”.
3.2: Budownictwo mieszkaniowe w Legnicy	We wnioskach z diagnozy opisano uwarunkowania dotyczące rozwoju mieszkalnictwa w Legnicy. Przytoczono między innymi informacje z badań społecznych, z których wynika, że mieszkańcy oczekują dalszego zwiększania dostępności, w tym ekonomicznej dla młodszej grupy wiekowej, do mieszkań. W opisie wyzwania horyzontalnego „Depopulacja i starzenie się społeczeństwa” zwrócono uwagę, że miasto powinno rozwijać funkcje rezydencjonalne w kontekście konkurencji z dużymi miastami.
3.3: Fizyczna odnowa i zagospodarowanie przestrzeni miejskiej	We wnioskach z diagnozy przytoczono informacje z badań społecznych, z których wynika, że wśród najważniejszych wyzwań Legnicy w perspektywie najbliższych 10 lat mieszkańcy wymieniają m.in. poprawianie estetyki, dokonywanie remontów i renowacji budynków oraz ulic. W opisie wyzwania horyzontalnego „Dbałość o ład przestrzenny i estetykę, rozwijanie miasta kompaktowego” nawiązano do wyników badań społecznych i zwrócono uwagę na konieczność podejmowania działań na rzecz zagospodarowania przestrzeni publicznych w staromiejskim centrum oraz na obszarach pozaśródmiejskiej, zwartej zabudowy mieszkaniowej. Zagadnienia te były podkreślane również przez uczestników spotkań tematycznych Miejskiego Zespołu Doradczo-Opiniującego.
Cel strategiczny 4: Ochrona i kształtowanie środowiska przyrodniczego, rozwój infrastruktury komunalnej i transportu publicznego w oparciu o zasady zielonej transformacji i gospodarki obiegu zamkniętego	
4.1: Ochrona terenów cennych przyrodniczo i ich adaptacja na potrzeby edukacyjne oraz adaptacja istniejących terenów zieleni na potrzeby rekreacji	We wnioskach z diagnozy opisano uwarunkowania rozwoju Legnicy związane z ochroną środowiska i przyrody, terenami zieleni i lasami, a także systemem wód powierzchniowych i podziemnych. We wnioskach z diagnozy przytoczono informacje z przeprowadzonych badań społecznych, z których wynika, że mieszkańcy Legnicy oczekują rozwoju terenów zieleni. O konieczności ochrony przyrody jako cennego zasobu miasta mówiono również podczas spotkań tematycznych Miejskiego Zespołu Doradczo-Opiniującego. Problematyka ochrony terenów cennych przyrodniczo została poruszona w opisie wyzwania horyzontalnego „Zielona transformacja”.
4.2: Zintegrowanie i wzmocnienie systemów przeciwdziałania oraz ograniczania występowania	Problematyka zagrożenia powodziowego została opisana we wnioskach z diagnozy. Tam opisano również zagadnienia związane z zagrożeniami klimatycznymi. Problematyka konieczności reagowania na zmiany klimatu i związane z tym zagrożenia została

powodzi i innych zjawisk ekstremalnych oraz zmian klimatu	poruszona również w opisie wyzwania horyzontalnego „Zielona transformacja”. Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie zwróciło także uwagę na zjawisko suszy oraz Plany gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry.
4.3: Zwiększenie wykorzystania technologii efektywnych energetycznie i rozwiązań służących ograniczeniu emisji zanieczyszczeń do powietrza i hałasu akustycznego	Problemy związane z zanieczyszczeniem powietrza atmosferycznego oraz klimatem akustycznym zostały opisane we wnioskach z diagnozy. We wnioskach z diagnozy przytoczono informacje z przeprowadzonych badań społecznych, z których wynika, że wśród najważniejszych wyzwań Legnicy w perspektywie najbliższych 10 lat mieszkańcy wymieniają m.in. prowadzenie działań na rzecz poprawy jakości powietrza. Zagadnienia te zostały poruszone także w opisie wyzwania horyzontalnego „Zielona transformacja”.
4.4: Kształtowanie świadomości ekologicznej mieszkańców	W opisie wyzwania horyzontalnego „Zielona transformacja” zwrócono uwagę, że wyzwanie związane z zieloną transformacją będzie wymagało realizacji działań w wielu sferach rozwojowych. W sferze społecznej miasto będzie musiało zadbać o właściwe postawy prośrodowiskowe legniczan.
4.5: Zwiększanie efektywności systemu gospodarowania odpadami, w tym odpadami komunalnymi i rozwój infrastruktury komunalnej	Problematyka gospodarowania odpadami, w tym odpadami komunalnymi na terenie Legnicy została opisana we wnioskach z diagnozy. Podkreślono między innymi konieczność zwiększania w strukturze odpadów frakcji odpadów segregowanych. W opisie wyzwania horyzontalnego „Zielona transformacja” zwrócono uwagę na konieczność doskonalenia systemu gospodarowania odpadami.
Cel strategiczny 5: Wzmocnienie i poprawa wewnętrznych i zewnętrznych powiązań komunikacyjnych Legnicy	
5.1: Nowoczesna infrastruktura i tabor transportu publicznego Legnicy	We wnioskach z diagnozy zwrócono uwagę na problem rosnącej liczby samochodów osobowych zarejestrowanych w Legnicy oraz związany z nim wzmożony ruch samochodowy. Opisano także problematykę pasażerskiego transportu publicznego (autobusowego i kolejowego). Zauważono, że tabor autobusowy wymaga wymiany na nisko lub zeroemisyjny. We wnioskach z diagnozy przytoczono wyniki badań społecznych, w których mieszkańcy wyrazili oczekiwanie odnośnie rozwijania komunikacji lokalnej i regionalnej. Konieczność zwiększania udziału transportu publicznego w przewozach oraz wymiany taboru na ekologiczny wymieniono również w wyzwaniu horyzontalnym „Dbałość o ład przestrzenny i estetykę, rozwijanie miasta kompaktowego” oraz „Zielona transformacja”.
5.2: Rozwinięta infrastruktura drogowa miasta i	We wnioskach z diagnozy opisano uwarunkowania rozwojowe związane z transportem drogowym. Opisano także sytuację

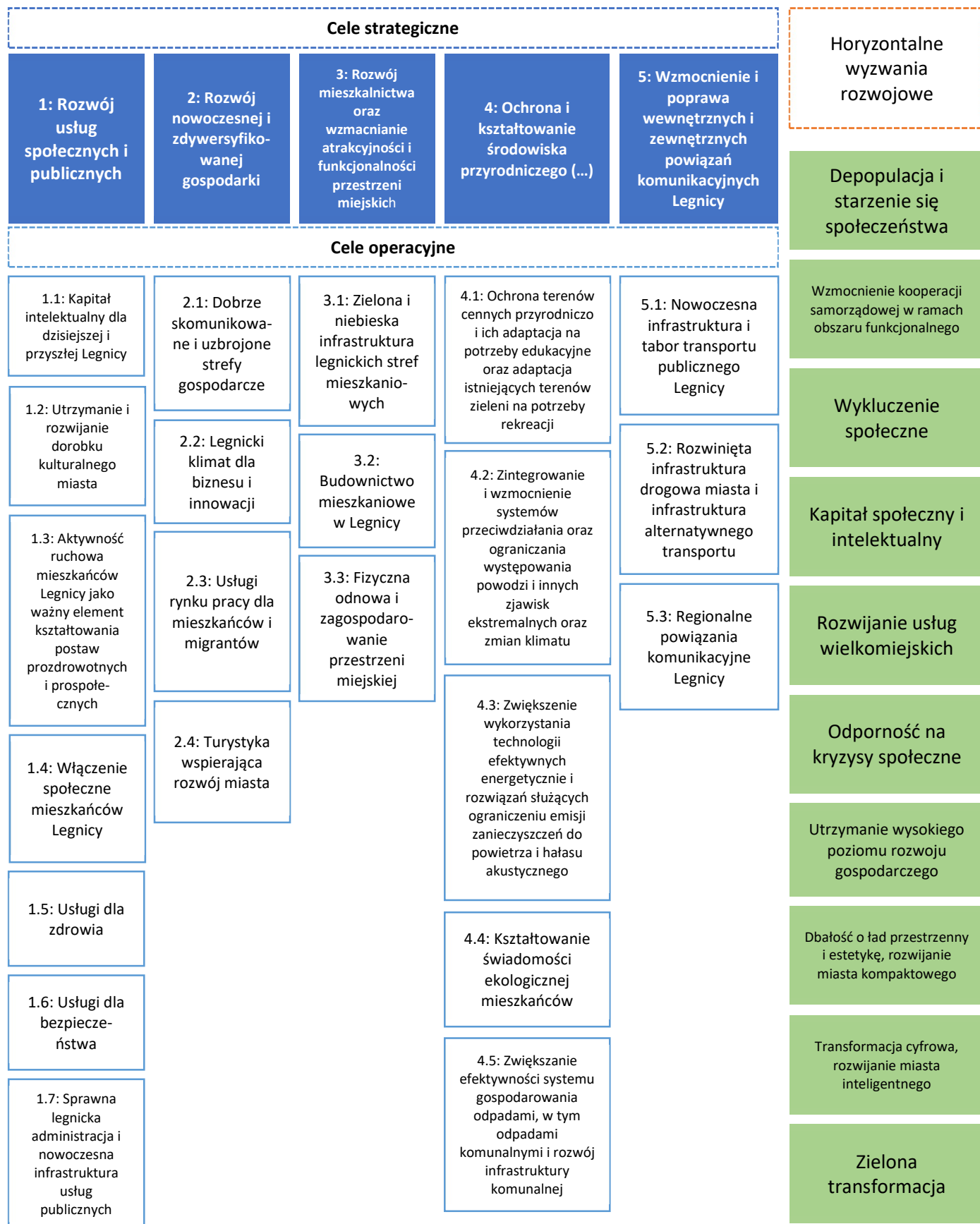
infrastruktura alternatywnego transportu	dotyczącą infrastruktury dla rowerów i planowaną rozbudowę tej infrastruktury. Przytoczono również informacje z przeprowadzonych badań społecznych, z których wynika, że mieszkańcy Legnicy oczekują dalszej rozbudowy nowych odcinków dróg, a także parkingów, chodników i ścieżek rowerowych. Konieczność poprawy skomunikowania wewnętrznego miasta, w tym łączenia drogowego różnych stref funkcjonalnych miasta, została opisana w wyzwaniu horyzontalnym „Dbałość o ład przestrzenny i estetykę, rozwijanie miasta kompaktowego”. W wyzwaniu „Zielona transformacja” opisano również konieczność zwiększania udziału w komunikacji alternatywnego transportu (niezmotoryzowanego, pieszego).
5.3: Regionalne powiązania komunikacyjne Legnicy	Uwarunkowania związane z regionalnymi powiązaniem komunikacyjnymi Legnicy zostały opisane we wnioskach z diagnozy, w których wskazano m.in. konieczne do rozbudowy powiązania z ponadregionalnymi korytarzami transportowymi.

Źródło: opracowanie własne

Czy spójnie zostały ze sobą powiązane cele strategiczne, operacyjne i kierunki działań?

Cele strategiczne i operacyjne wyznaczone w projekcie dokumentu przedstawia poniższy schemat.

Rysunek 1 Schemat powiązań celów strategicznych i operacyjnych wyznaczonych w Strategii Rozwoju Miasta Legnicy 2030 Plus

Źródło: projekt Strategii Rozwoju Miasta Legnicy 2030 Plus

Sformułowano pięć celów strategicznych. Każdemu z nich przypisano niepowtarzalną listę celów operacyjnych. Następnie celom operacyjnym zostały przypisane kierunki działań, które są tematycznie ściśle powiązane z celami operacyjnymi. Cele strategiczne zostały wydzielone według sfer tematycznych.

Pierwszy cel strategiczny pn. „Rozwój usług społecznych i publicznych” odnosi się do sfery społecznej. Cele operacyjne i kierunki działań dotyczą: usług edukacji, kultury, sportu i rekreacji, polityki społecznej, zdrowia, bezpieczeństwa, administracji samorządowej.

Drugi cel strategiczny pn. „Rozwój nowoczesnej i zdywersyfikowanej gospodarki” dotyczy sfery gospodarczej. W celach operacyjnych i kierunkach działań zapisano postulaty odnoszące się do rozwoju terenów inwestycyjnych, usług wsparcia biznesu, usług rynku pracy oraz rozwoju turystyki.

Cele strategiczne trzeci, czwarty i piąty odnoszą się do sfery przestrzennej obejmującej zadania związane z zagospodarowaniem przestrzeni publicznych i terenów zieleni, budownictwem mieszkaniowym, ochroną środowiska i gospodarowaniem zasobami przyrodniczymi, rozwojem usług transportu publicznego, rozwojem infrastruktury technicznej i dróg, gospodarowaniem odpadami.

Cele operacyjne i kierunki działań trzeciego celu strategicznego pn. „Rozwój mieszkalnictwa oraz wzmacnianie atrakcyjności i funkcjonalności przestrzeni miejskich” dotyczą rozwoju terenów zieleni i niebieskiej infrastruktury w strefach mieszkaniowych Legnicy, rozwoju budownictwa mieszkaniowego, zagospodarowania przestrzeni.

Cel strategiczny czwarty pn. „Ochrona i kształtowanie środowiska przyrodniczego, rozwój infrastruktury komunalnej i transportu publicznego w oparciu o zasady zielonej transformacji i gospodarki obiegu zamkniętego” zawiera głównie postulaty dotyczące kwestii środowiskowych. Cele operacyjne i kierunki działań odnoszą się do ochrony i gospodarowania zasobami przyrodniczymi, ochrony przeciwpowodziowej, retencjonowania wody, wykorzystania technologii OZE w energetyce, inwestycji związanych z redukcją emisji zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego, podnoszenia świadomości ekologicznej legniczan, inwestycji w infrastrukturę techniczną oraz gospodarowania odpadami.

Cele operacyjne i kierunki działań przyporządkowane celowi strategicznemu piątemu pn. „Wzmocnienie i poprawa wewnętrznych i zewnętrznych powiązań komunikacyjnych Legnicy” odnoszą się do rozwoju transportu publicznego oraz inwestycji drogowych.

Analizując cele strategiczne, cele operacyjne i kierunki działań, należy stwierdzić, że zachodzi pomiędzy nimi pełna spójność. Każdy cel operacyjny i przypisane mu kierunki działań tworzą tematycznie spójną i niepowtarzalną wiązkę postulatów. Odstępstwa od tej reguły są niewielkie, np. kierunki działań dotyczące rozwoju transportu publicznego zostały przyporządkowane do celu operacyjnego 4.3: Zwiększenie wykorzystania technologii efektywnych energetycznie i rozwiązań służących ograniczeniu emisji zanieczyszczeń do powietrza i hałasu akustycznego, a także do celu operacyjnego 5.1: Nowoczesna infrastruktura i tabor transportu publicznego Legnicy.

Czy cele i kierunki działań odpowiadają potrzebom mieszkańców Legnicy oraz organizacji społecznych i przedsiębiorców?

Potrzeby mieszkańców Legnicy, organizacji społecznych i przedsiębiorców w kontekście celów i kierunków działań zostały określone na etapie partycypacji, czyli włączenia tych grup w proces formułowania postulatów strategicznych, a także na etapie konsultacji społecznych, w ramach których

mieszkańcy, organizacje społeczne oraz przedsiębiorcy mogli odnieść się do projektu Strategii w formie opinii, uwag i propozycji zmian w dokumencie. W związku z tym, aby odpowiedzieć na pytanie badawcze, należy przedstawić proces partycypacji i konsultacji społecznych.

Udział społeczeństwa w procesie strategicznym oraz przebieg procesu partycypacji podczas prac nad sporządzeniem dokumentu „Strategii Rozwoju Miasta Legnicy 2030 Plus” zostały opisane w samym dokumencie. Nadzór społeczny nad prawidłową realizacją Strategii pełnił Miejski Zespół Doradczo-Opiniujący (MZDO) do spraw opracowania projektu „Strategii Rozwoju Miasta Legnicy 2030 PLUS” powołany Zarządzeniem Prezydenta Miasta Legnicy z dnia 7 lipca 2021 r. Członkami MZDO są: mieszkańcy, lokalni liderzy opinii, będący przedstawicielami organizacji społecznych i pozarządowych, instytucji publicznych, przedsiębiorstw, jednostek naukowo-dydaktycznych, instytucji otoczenia biznesu, Radni Rady Miejskiej Legnicy itp. Łącznie Zespół ten składa się z ponad stu osób. Pierwsze spotkanie MZDO odbyło się 10 grudnia 2021 r. Było to spotkanie inauguracyjne prace nad „Strategią rozwoju miasta Legnicy 2030 PLUS”, na którym została zaprezentowana m.in. diagnoza miasta Legnicy. Prace koncepcyjne nad sformułowaniem postulatów strategicznych Miejskiego Zespołu Doradczo-Opiniującego rozpoczęły się w styczniu 2022 r. Podczas pięciu spotkań tematycznych zorganizowano w formie warsztatów debatę, podczas której członkowie MZDO identyfikowali działania, które miasto powinno realizować w odpowiedzi na zdefiniowane wyzwania rozwojowe. Spotkania odbyły się w formule on-line wg poniższego harmonogramu:

- 11.01.2022 r. - sfera społeczna (edukacja, rynek pracy, pomoc społeczna, szkolnictwo wyższe),
- 12.01.2022 r. - sfera społeczna (kultura, sport, promocja, zdrowie),
- 18.01.2022 r. - sfera gospodarcza (współpraca z sektorem gospodarczym, tereny inwestycyjne, transformacja cyfrowa i inne wyzwania),
- 19.01.2022 r. - sfera przestrzenna (środowisko, infrastruktura techniczna, transformacja klimatyczno-energetyczna),
- 20.01.2022 r. - sfera przestrzenna (model struktury funkcjonalno-przestrzennej).

Wnioski ze spotkań stały się podstawą do sformułowania celów i kierunków działań zawartych w projekcie Strategii.

Wypracowany przez mieszkańców Legnicy oraz Zespół Zarządzający projekt „Strategii Rozwoju Miasta Legnicy 2030 Plus”, zgodnie z Zarządzeniem Nr 210/PM/2022 Prezydenta Miasta Legnicy z dnia 27 kwietnia 2022 r. w sprawie przeprowadzenia konsultacji społecznych projektu „Strategii Rozwoju Miasta Legnicy 2030 Plus”, został w dniu 1 czerwca 2022 r. przekazany do konsultacji społecznych. Konsultacje zostały przeprowadzone w następujących formach:

1. Otwartego spotkania konsultacyjnego przeprowadzonego w dniu 7 czerwca 2022 roku, w Akademii Rycerskiej w Legnicy.
2. Elektronicznej:
  - poprzez "okno dialogowe" umożliwiające zgłaszanie opinii, sugestii i uwag na stronie konsultacje.legnica.eu;
  - poprzez wysłanie wiadomości e-mail na adres: bok@legnica.eu.
3. Pisemnej – pocztą tradycyjną na adres Urzędu Miasta Legnicy.

Uwagi do dokumentu można było zgłaszać za pośrednictwem formularza zgłaszania uwag i wniosków.

Projekt Strategii konsultowała Miejska Rada Działalności Pożytku Publicznego na posiedzeniu, które odbyło się w dniu 28 czerwca 2022 r. Zgodnie z ustawą z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju Prezydent Miasta Legnicy zwrócił się o przedstawienie opinii lub wniosków dotyczących Strategii do gmin sąsiednich i ich związków oraz Państwowego Gospodarstwa Wody Polskie Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu.

Informacja o konsultacjach społecznych została przekazana również członkom Miejskiego Zespołu Doradczo-Opiniującego.

Informacja o konsultacjach społecznych została rozpowszechniona w następujących formach:

1. Ogłoszenia na stronach internetowych: <https://portal.legnica.eu>, <https://konsultacje.legnica.eu>, <https://um.bip.legnica.eu>;
2. Ogłoszenia w serwisach społecznościowych na profilu Facebook „Miasto Legnica”, „Tadeusz Krzakowski” oraz na profilu Miasto Legnica w Youtube;
3. Informacji prasowej w lokalnych mediach;
4. Emisji ogłoszenia w radiu;
5. Poprzez ekspozycję ogłoszenia na plakatach na przystankach autobusowych, billboardach na terenie miasta, plakatach w witrynach Centrum Dialogu Obywatelskiego i na dziedzińcu Akademii Rycerskiej;
6. Podczas spotkania zatytułowanego „Strefa dla Biznesu”, które odbyło się 21 czerwca 2022 r. w siedzibie Legnickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej w Legnicy z udziałem legnickich przedsiębiorców, Prezydenta Miasta Legnicy oraz przedstawicieli Wydziału Rozwoju Miasta Urzędu Miasta Legnicy.

W spotkaniu w dniu 7 czerwca 2022 r. wzięło udział 41 osób. Uczestnicy spotkania podczas dyskusji wskazywali na istotne dla nich sprawy dotyczące rozwoju Legnicy. Jedna z postulowanych zmian w projekcie Strategii została uwzględniona. Inne postulaty zgłaszane przez uczestników były już zawarte w projekcie dokumentu.

W formie pisemnej uwagi do projektu Strategii zostały złożone przez jedną instytucję administracji rządowej, jeden podmiot gospodarczy funkcjonujący na terenie Legnicy, dwie organizacje pozarządowe, 3 mieszkańców Legnicy. Wszystkie uwagi zostały rozpatrzone, a część uzasadnionych postulowanych zmian uwzględniona w projekcie Strategii.

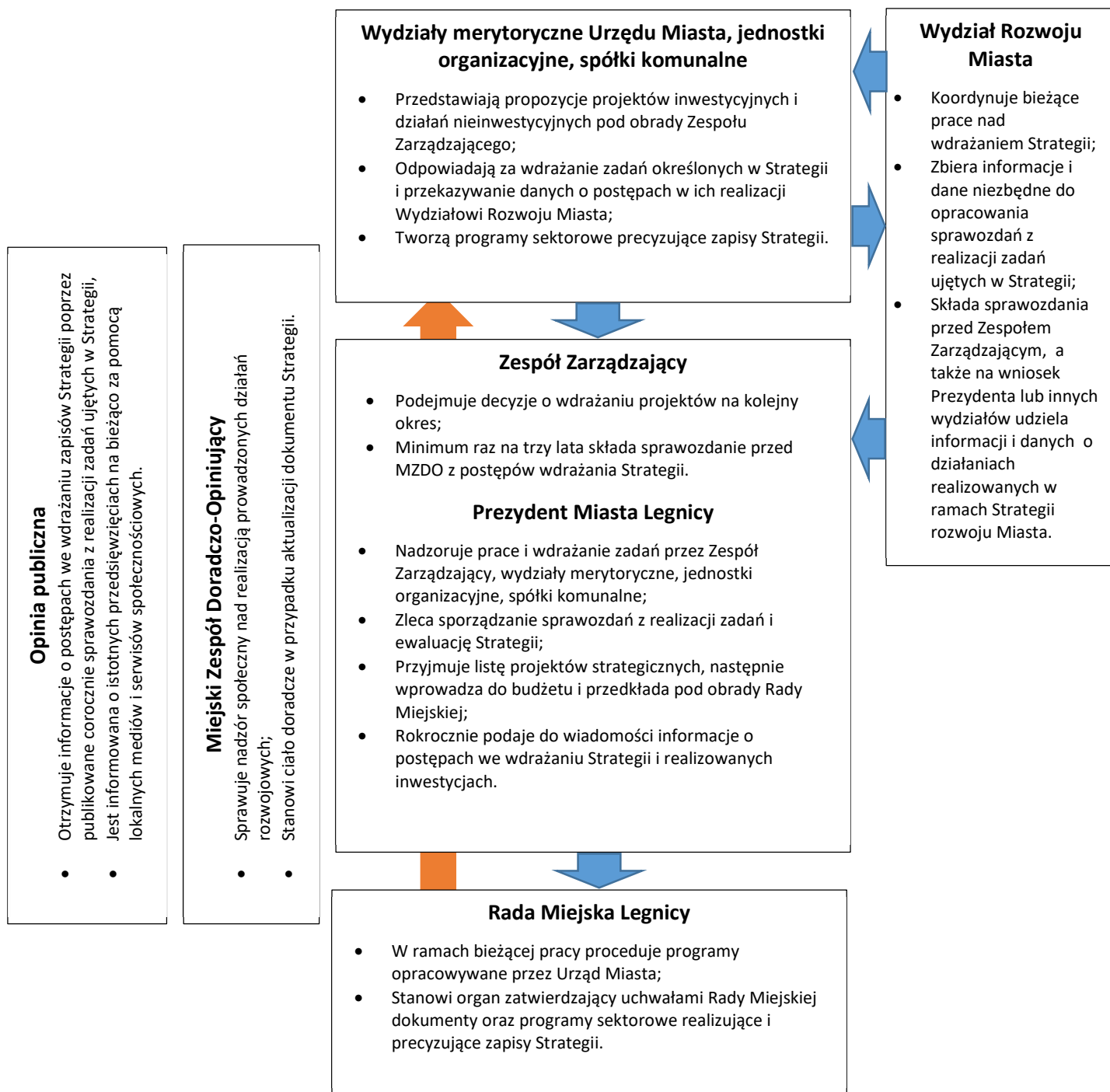
Analizując proces włączenia mieszkańców, organizacji społecznych i przedsiębiorstw w opracowanie projektu Strategii, a także sposób przeprowadzenia konsultacji społecznych projektu dokumentu, należy stwierdzić, że zapewnione zostało dostosowanie celów i kierunków działań określonych w Strategii do potrzeb wymienionych grup interesariuszy Strategii.

Czy przyjęty system realizacji Strategii zapewnia realizację założonych celów i kierunków działań (czy cele i kierunki działań będą realizowane skutecznie i efektywnie)?

System realizacji Strategii został szczegółowo opisany w projekcie dokumentu. Poniżej przedstawiono schemat zarządzania procesem strategicznym, w którym zaprezentowane zostały role poszczególnych gremiów, w tym opinii publicznej, oraz osób zaangażowanych we wdrażanie Strategii. Należy przyjąć, że system realizacji zapisów Strategii oparty na prawidłowym podziale ról i odpowiedzialności powinien gwarantować skuteczność wdrażania postulatów strategicznych.

Rysunek 2 Schemat zarządzania procesem strategicznym

Źródło: projekt Strategii Rozwoju Miasta Legnicy 2030 Plus

Zgodnie z zapisami projektu Strategii Rozwoju Miasta Legnicy 2030 Plus organem odpowiedzialnym za proces wdrażania zapisów dokumentu jest Zespół Zarządzający powołany Zarządzeniem Nr 360/PM/2021 Prezydenta Miasta Legnicy z dnia 7 lipca 2021 r., który tworzą: Prezydent Miasta, Zastępcy Prezydenta Miasta, Sekretarz Miasta, Skarbnik Miasta oraz dyrektorzy lub delegowani przedstawiciele każdego wydziału oraz osoby piastujące samodzielne stanowisko w Urzędzie Miasta Legnicy wskazane przez Przewodniczącego Zespołu Zarządzającego. Można zatem stwierdzić, że Zespół Zarządzający złożony z przedstawicieli ścisłego kierownictwa administracji samorządowej Legnicy, w tym Prezydenta Miasta Legnicy, gwarantuje instytucjonalną zdolność do realizacji Strategii z punktu widzenia decyzyjności i operacyjnej wykonalności podejmowanych decyzji. Zespół Zarządzający podejmuje decyzje o wdrażaniu konkretnych projektów inwestycyjnych i nieinwestycyjnych, których propozycje przygotowywane są zgodnie z przyjętą procedurą planowania budżetu Miasta Legnicy przez wydziały merytoryczne Urzędu Miasta Legnicy i jednostki organizacyjne, a następnie przedkładane pod obrady Rady Miejskiej Legnicy. Funkcje kontrolne i zarządcze nad tym procesem pełni Prezydent Miasta Legnicy.

Koordinacją prac nad wdrażaniem i monitorowaniem Strategii zajmuje się Wydział Rozwoju Miasta Urzędu Miasta Legnicy. W proces wdrażania Strategii mają zostać włączeni przedstawiciele strony społecznej Miasta Legnicy, w tym Miejski Zespół Doradczo-Opiniujący oraz Rada Miejska Legnicy. MZDO pełni rolę nadzoru społecznego nad wdrażaniem Strategii i stanowi ciało doradcze, natomiast Rada Miejska Legnicy zgodnie z kompetencjami ustanowionymi głównie w ustawie o samorządzie gminnym przyjmuje uchwałami programy sektorowe realizujące i precyzujące zapisy Strategii oraz pełni rolę kontrolną wobec działalności organów wykonawczych. W proces wdrażania Strategii będzie angażowana opinia publiczna, tj. wszyscy mieszkańcy miasta, organizacje społeczne i podmioty gospodarcze, która będzie informowana o postępach we wdrażaniu Strategii, w tym konkretnych przedsięwzięć.

Cele i kierunki działań Strategii będą realizowane poprzez projekty inwestycyjne i działania nieinwestycyjne, które zgodnie z przyjętymi procedurami wynikającymi z zasad określonych w ustawie z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, będą wprowadzane do budżetu Miasta Legnicy lub budżetów jednostek prowadzących własną gospodarkę finansową (np. spółki komunalne) Procedura planowania budżetu w sektorze publicznym jest szczegółowo regulowana. W proces ten włączona jest Rada Miejska, zaangażowane są także instytucje kontrolne, głównie Regionalna Izba Obrachunkowa. Zakładając zatem, że propozycje konkretnych projektów inwestycyjnych i działań nieinwestycyjnych będą przygotowywane w oparciu o zapisy Strategii, można stwierdzić, że cele i kierunki działań będą wdrażane skutecznie.

Nadzór Rady Miejskiej Legnicy, Regionalnej Izby Obrachunkowej oraz innych organów włączonych w proces kontroli prawidłowości wydatkowania środków publicznych, podnosi jakość realizacji zapisów Strategii.

Na potencjalną efektywność i skuteczność realizacji Strategii będzie wpływać także zdolność Miasta Legnicy do pozyskiwania zewnętrznych źródeł finansowania przedsięwzięć, za pomocą których wdrażane będą cele i kierunki działań. Wykorzystanie zewnętrznych źródeł finansowania przedsięwzięć umożliwi zwiększenie zakresu przedsięwzięć lub/i skrócenie czasu ich realizacji, co z założenia może pozytywnie wpływać na podniesienie ich efektywności. W tabeli poniżej zaprezentowano analizę potencjalnych źródeł finansowania zewnętrznego działań w ramach celów strategicznych Strategii. Wyszczególniono najważniejsze potencjalne źródła, w tym programy operacyjne stanowiące podstawę do ubiegania się o fundusze unijne w perspektywie finansowania polityki spójności na lata 2021-2027

oraz środki z funduszy krajowych. Należy wziąć pod uwagę, że rzeczywista dostępność finansowania zewnętrznego jest możliwa do rozpoznania dopiero na etapie formułowania konkretnych projektów. System współfinansowania projektów może być oparty zarówno na dotacjach, jak i instrumentach zwrotnych. Analiza wykazała, że Strategia Rozwoju Miasta Legnicy 2030 Plus może być w dużym zakresie współfinansowana ze źródeł zewnętrznych, co wpływa na potencjalną skuteczność jej realizacji.

Tabela 5. Potencjalne źródła finansowania zewnętrznego działań w ramach celów strategicznych Strategii Rozwoju Miasta Legnicy 2030 Plus

Cele strategiczne	Potencjalne źródła finansowania zewnętrznego działań w ramach celów strategicznych
<p>Cel strategiczny 1: Rozwój usług społecznych i publicznych</p>	<p>Kierunki działań przyporządkowane do celu strategicznego „Rozwój usług społecznych i publicznych” dotyczą głównie edukacji, usług kultury, sportu i rekreacji, pomocy społecznej, usług zdrowia, bezpieczeństwa oraz administracji publicznej, w tym e-usług.</p> <p>W projekcie programu Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021-2027 (FEDŚ) zaplanowano wsparcie dla jednostek samorządu terytorialnego m.in. na działania z zakresu usług społecznych i zdrowotnych, edukacji, w tym wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem oraz kształcenia ogólnego i zawodowego. W FEDŚ przewiduje się również wsparcie na rozwój e-usług.</p> <p>Działania z zakresu rozwoju sportu oraz kultury (w tym rewitalizacji zabytków) mogą być współfinansowane odpowiednio ze środków Ministra Sportu i Turystyki oraz Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, a także ze środków Rządowego Funduszu Polski Ład: Programu Inwestycji Strategicznych.</p> <p>Rozwój e-usług, cyberbezpieczeństwa oraz infrastruktury szerokopasmowego Internetu będzie współfinansowany na poziomie centralnym w ramach programu Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy 2021-2027 (FERC) oraz w ramach Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO). W KPO zaplanowano także doposażanie szkół w urządzenia i infrastrukturę ICT.</p> <p>W programie Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS) zaplanowane zostało wsparcie m.in. dla działań z zakresu polityki społecznej, edukacji, w tym usług wspierających edukację osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, włączenia społeczno-gospodarczego obywateli państw trzecich, w tym migrantów. W ramach programu możliwe będzie również pozyskanie dofinansowania na</p>

	<p>projekty z zakresu opieki nad najmłodszymi dziećmi, włączenia społecznego osób z niepełnosprawnościami.</p> <p>Rozwój infrastruktury kultury oraz ochrona dziedzictwa kulturowego będą mogły być współfinansowane z programu Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 (FENiKS).</p>
<p>Cel strategiczny 2: Rozwój nowoczesnej i zdywersyfikowanej gospodarki</p>	<p>W ramach celu strategicznego „Rozwój nowoczesnej i zdywersyfikowanej gospodarki” zaplanowano kierunki działań odnoszące się głównie do rozwoju infrastrukturalnego terenów inwestycyjnych, wsparcia przedsiębiorczości, rynku pracy oraz turystyki.</p> <p>W projekcie programu Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021-2027 przewiduje się wsparcie m.in. na rozwój infrastruktury i instytucji otoczenia biznesu dla mikro, małych i średnich przedsiębiorstw, a także na rozwój infrastruktury turystyki. W programie planuje się również wsparcie rozwoju układu drogowego stanowiącego połączenia centrów logistycznych i terenów inwestycyjnych.</p> <p>Rozbudowa infrastruktury sieciowej, w tym dla celu rozwoju terenów inwestycyjnych, współfinansowana jest w ramach Rządowego Funduszu Polski Ład: Programu Inwestycji Strategicznych oraz z Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg.</p> <p>W programie Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 przewiduje się wsparcie edukacji ustawicznej oraz usług rynku pracy, w tym włączenia migrantów.</p> <p>W ramach Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności zaplanowano wsparcie finansowe na działania związane z podnoszeniem kompetencji kadr dla nowoczesnej gospodarki.</p>
<p>Cel strategiczny 3: Rozwój mieszkalnictwa oraz wzmacnianie atrakcyjności i funkcjonalności przestrzeni miejskich</p>	<p>Kierunki działań przyporządkowane celowi strategicznemu „Rozwój mieszkalnictwa oraz wzmacnianie atrakcyjności i funkcjonalności przestrzeni miejskiej” dotyczą głównie rozwoju mieszkalnictwa, w tym rozwoju infrastruktury technicznej terenów pod budownictwo mieszkaniowe, rozwoju zielonej i niebieskiej infrastruktury w strefach zamieszkania oraz zagospodarowania przestrzeni publicznych.</p> <p>W ramach programu Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021-2027 przewiduje się m.in. wsparcie rozwoju niebieskiej i zielonej infrastruktury na terenach miejskich.</p> <p>Rozwój mieszkalnictwa wspierany jest ze środków Funduszu Dopałt oraz Rządowego Funduszu Rozwoju Mieszkalnictwa</p>

	<p>obsługiwanych przez Bank Gospodarstwa Krajowego oraz Krajowy Zasób Nieruchomości.</p> <p>W Krajowym Planie Odbudowy i Zwiększania Odporności przewidziano wsparcie finansowe na rozwój zielonego budownictwa wielorodzinnego i zazielenianie terenów miejskich.</p>
<p>Cel strategiczny 4: Ochrona i kształtowanie środowiska przyrodniczego, rozwój infrastruktury komunalnej i transportu publicznego w oparciu o zasady zielonej transformacji i gospodarki obiegu zamkniętego</p>	<p>W ramach celu strategicznego „Ochrona i kształtowanie środowiska przyrodniczego, rozwój infrastruktury komunalnej i transportu publicznego w oparciu o zasady zielonej transformacji i gospodarki obiegu zamkniętego” zaplanowano działania związane głównie z ochroną i kształtowaniem środowiska przyrodniczego, przeciwdziałaniem i ograniczaniem występowania powodzi, innych zjawisk ekstremalnych oraz skutków zmian klimatu, ograniczaniem emisji zanieczyszczeń do powietrza i hałasu akustycznego, rozwojem infrastruktury komunalnej oraz systemu gospodarowania odpadami, a także kształtowaniem świadomości ekologicznej mieszkańców.</p> <p>Działania z tego zakresu mogą być współfinansowane m.in. w ramach programu Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021-2027, w którym przewidziano wsparcie na wzmocnienie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia, poprawę efektywności energetycznej i redukcji gazów cieplarnianych, a także wykorzystanie energii odnawialnej.</p> <p>W programie Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 zaplanowano m.in. wsparcie: przystosowania się do zmian klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, zwiększania dostępu do wody oraz zrównoważonej gospodarki wodnej, w tym rozwoju infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej, poprawy efektywności systemu gospodarki odpadami, podnoszenia efektywności energetycznej i redukcji gazów cieplarnianych oraz wzmocnienia ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich.</p> <p>Działania związane z ochroną środowiska przyrodniczego, poprawą efektywności energetycznej, eliminacją emisji zanieczyszczeń do powietrza, podnoszeniem świadomości ekologicznej będą mogły być współfinansowane również ze</p>

	<p>środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Wsparcie inwestycji związanych z wymianą źródła ciepła i poprawą efektywności energetycznej dostępne jest w ramach Programu Czyste Powietrze.</p> <p>W Krajowym Planie Odbudowy i Zwiększania Odporności zaplanowano wsparcie finansowe na zazielenianie terenów miejskich, poprawę efektywności energetycznej budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej, rozwój gospodarki wodno-ściekowej oraz ekologiczny transport publiczny.</p> <p>W ramach Rządowego Funduszu Polski Ład: Programu Inwestycji Strategicznych możliwe będzie współfinansowanie m.in. infrastruktury publicznej, w tym wodno-kanalizacyjnej i gospodarki odpadami.</p>
<p>Cel strategiczny 5: Wzmocnienie i poprawa wewnętrznych i zewnętrznych powiązań komunikacyjnych Legnicy</p>	<p>W celu strategicznym „Wzmocnienie i poprawa wewnętrznych i zewnętrznych powiązań komunikacyjnych Legnicy” przewiduje się realizację działań związanych głównie z rozwojem ekologicznego transportu publicznego, w tym taboru oraz infrastruktury transportu publicznego, wewnętrznego układu komunikacyjnego oraz regionalnych połączeń drogowych, a także transportu alternatywnego, w tym dróg i infrastruktury rowerowej.</p> <p>Wsparcie multimodalnej mobilności miejskiej, w tym zakupu ekologicznego taboru komunikacji publicznej, rozbudowy infrastruktury transportu publicznego oraz rozwoju indywidualnego ruchu niezmotoryzowanego zostało przewidziane w programie Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021-2027.</p> <p>W programie Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 zaplanowano wsparcie m.in. rozwoju transportu miejskiego oraz połączeń sieci TEN-T.</p> <p>Zakup zeroemisyjnego taboru transportu publicznego będzie współfinansowany również ze środków Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności, środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Możliwe jest też finansowanie tego typu zadań ze środków Rządowego Funduszu Polski Ład: Programu Inwestycji Strategicznych.</p> <p>Na rozwój infrastruktury drogowej możliwe jest uzyskanie dofinansowania z Rządowego Funduszu Dróg Lokalnych (drogi gminne i powiatowe, poprawa bezpieczeństwa w obrębie przejść dla pieszych) oraz ze środków z rezerwy subwencji</p>

	ogólnej budżetu państwa (głównie obiekty mostowe i drogi, na których one występują). Inwestycjom drogowym przyznano także najwyższy priorytet w ramach Rządowego Funduszu Polski Ład: Programu Inwestycji Strategicznych.
--	---

Źródło: opracowanie własne na podstawie dokumentów źródłowych

Na podniesienie skuteczności i efektywności podejmowanych działań powinno wpływać to, że celom strategicznym określonym w projekcie Strategii zostały przypisane wskaźniki pomiaru ich realizacji. Trudnym do przewyższenia na etapie planowania Strategii, jest brak przypisania przyjętym wskaźnikom docelowych kwantyfikatorów, dlatego też przypisano wskaźnikom pożądaną tendencję wzrostową lub spadkową. Miasto Legnica od wielu lat prowadzi system monitorowania działań strategicznych poprzez system wskaźników. Zebrane doświadczenia są wykorzystywane do udoskonalania metodyki, a fakt ten wpływa na skuteczność i efektywność podejmowanych działań.

Podsumowując analizę w zakresie zapewnienia wykonalności założonych celów i kierunków działań, należy stwierdzić, że Miasto Legnica określiło system i wdraża procedury, które pozytywnie wpływają na podniesienie skuteczności i efektywności realizacji Strategii. Konkretnym organom, gremiom i osobom włączonym w system realizacji Strategii przypisano role, definiując w ten sposób ośrodki decyzyjności i odpowiedzialności za podejmowane działania. W procesie wdrażania Strategii zapewniony został udział społeczeństwa. Określone zostały procedury przygotowania i wdrażania przedsięwzięć, poprzez które realizowane będą cele i kierunki działań. W procedurach tych zawarte są zasady racjonalnego wydatkowania środków publicznych. W projekcie Strategii wymieniono zewnętrzne źródła finansowania działań, których udział przyczyniać się będzie do podniesienia efektywności realizacji zapisów Strategii. Przyjęto listę oczekiwanych rezultatów i wskaźników osiągnięcia rezultatów planowanych działań w podziale na cele strategiczne. Określony został również system monitorowania Strategii i jej ewaluacji.

4. Ocena spójności projektu Strategii wobec dokumentów nadrzędnych

Czy projekt Strategii jest spójny z regionalną strategią rozwoju?

W projekcie Strategii przeprowadzono analizę spójności z regionalną strategią rozwoju. Należy przytoczyć te zapisy w całości:

„Strategia rozwoju miasta Legnicy 2030 PLUS jest spójna ze strategią regionalną, tj. Strategią Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030 uchwaloną przez Sejmik Województwa Dolnośląskiego w dniu 20 września 2018 roku.

Cel strategiczny 1. *Rozwój usług społecznych i publicznych* ujęty w Strategii Legnicy jest spójny z celem strategicznym 2. *Poprawa jakości i dostępności usług publicznych* (w celach operacyjnych 2.2 *Rozwój i modernizacja regionalnej infrastruktury publicznej z uwzględnieniem potrzeb osób z niepełnosprawnościami i starszych*, 2.3 *Rozwój i doskonalenie usług publicznych*) oraz celem strategicznym 3. *Wzmocnienie regionalnego kapitału ludzkiego i społecznego strategii regionalnej*.

Cel strategiczny 2. *Rozwój nowoczesnej i zdywersyfikowanej gospodarki* zawarty w Strategii Legnicy jest spójny z celem strategicznym województwa nr 1. *Efektywne wykorzystanie gospodarczego potencjału regionu*.

W celu strategicznym 3. *Rozwój mieszkalnictwa oraz wzmacnianie atrakcyjności i funkcjonalności przestrzeni miejskich* ujętym w Strategii miasta zawarto postulaty o lokalnym charakterze dotyczącym stref zamieszkania i przestrzeni publicznych, dlatego postulaty te nie mają reprezentacji w wymiarze regionalnym. Wyjątek stanowi cel operacyjny 3.3 *Fizyczna odnowa i zagospodarowanie przestrzeni miejskiej*, który na poziomie Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030 odpowiada celowi operacyjnemu 1.4 *Wspieranie rozwoju i rewitalizacja zdegradowanych obszarów wiejskich i miejskich*.

Cel strategiczny 4. *Ochrona i kształtowanie środowiska przyrodniczego, rozwój infrastruktury komunalnej i transportu publicznego w oparciu o zasady zielonej transformacji i gospodarki obiegu zamkniętego* określony w Strategii miejskiej odpowiada polityce regionalnej określonej w celu strategicznym 4. *Odpowiedzialne wykorzystanie zasobów i ochrona walorów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego* oraz w celu 2. *Poprawa jakości i dostępności usług publicznych* (w celu operacyjnym 2.1 *Poprawa stanu i dostępności regionalnej infrastruktury technicznej*).

Cel strategiczny 5. *Wzmocnienie i poprawa wewnętrznych i zewnętrznych powiązań komunikacyjnych Legnicy* jest zgodny z postulatami strategii wojewódzkiej zawartymi w celu strategicznym 5. *Wzmocnienie przestrzennej spójności regionu*, w celu operacyjnym 5.1 *Rozwój regionalnej sieci transportowej*.”

Odniesienie do regionalnej strategii rozwoju zostało także zawarte w „Obszarach strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa”, w którym przedstawiono uwarunkowania rozwojowe Legnicy w kontekście Legnicko-Głogowskiego Obszaru Funkcjonalnego wyznaczonego w Planie Zagospodarowania Województwa Dolnośląskiego. Granice LGOF zostały doprecyzowane decyzją Zarządu Województwa Dolnośląskiego.

Biorąc pod uwagę powyższe zapisy i ustalenia, należy stwierdzić, że projekt Strategii Rozwoju Miasta Legnicy 2030 Plus jest zgodny z regionalną strategią rozwoju.

5. Wnioski

Przeprowadzona ocena ex-ante projektu Strategii Rozwoju Miasta Legnicy 2030 Plus pozwala stwierdzić, że dokument został przygotowany zgodnie z zasadami stosowanymi przy tworzeniu tego rodzaju dokumentów. Przygotowana Strategia w sposób trafny i spójny definiuje politykę miasta w perspektywie kolejnych lat funkcjonowania, realizacji zadań publicznych i pobudzania rozwoju społeczno-gospodarczego oraz przestrzennego Legnicy. Realizacja zapisów Strategii zgodnie z zaprojektowanym w dokumencie systemem wdrażania i ewaluacji pozwoli na skuteczną realizację planowanych działań. Cele i kierunki działań wpisują się w planowany zakres finansowego wsparcia na poziomie regionalnym i krajowym, zarówno w oparciu o środki UE jak i budżet państwa.

Informacje pozyskane w trakcie analiz pozwalają na sformułowanie wniosków i rekomendacji.

Oceniając projekt Strategii według kryterium **trafności**, należy zauważyć, że:

- projekt Strategii jest spójny wewnętrznie;
- cele strategiczne i operacyjne odpowiadają na zdiagnozowane aktualne problemy i wyzwania rozwojowe, a wnioski z diagnozy zostały opracowane na podstawie obiektywnych danych z zastosowaniem odpowiednich metod badawczych – adekwatnych do przedmiotu badań;
- wyzwania rozwojowe są sformułowane adekwatnie i trafnie w stosunku do wniosków z diagnozy i obserwowanych zmian w otoczeniu Miasta;
- cele strategiczne, operacyjne i kierunki działań zostały ze sobą spójnie powiązane i odpowiadają potrzebom mieszkańców, organizacji społecznych i przedsiębiorców, którzy zostali włączeni w proces opracowania projektu Strategii;
- projekt Strategii został opracowany z udziałem osób posiadających praktyczne doświadczenie zawodowe oraz przygotowanie teoretyczne w tematyce będącej przedmiotem Strategii.

Efektywność i skuteczność przyjętych postulatów strategicznych została zapewniona poprzez:

- zaplanowanie odpowiednich procedur wdrażania Strategii;
- określenie ośrodków decyzyjności i odpowiedzialności za realizację Strategii;
- zapewnienie w procesie wdrażania Strategii udziału społeczeństwa;
- przeznaczenie na realizację Strategii środków finansowych z budżetu Miasta oraz zamiar pozyskiwania środków zewnętrznych;
- finansowanie realizacji Strategii zgodnie z przepisami prawa, w tym regulacjami odnośnie zamówień i kontroli prawidłowości wydatkowania środków publicznych;
- zaplanowanie systemu monitorowania realizacji Strategii, przypisanie celom strategicznym wskaźników osiągnięcia rezultatów planowanych działań.

6. Spis tabel i rysunków

Tabela 1. Elementy ewaluacji ex-ante wraz z pytaniami badawczymi.....	3
Tabela 2. Typy i charakterystyka badań przeprowadzonych w ramach opracowania Diagnozy stanu miasta Legnicy	6
Tabela 3. Źródła danych wykorzystane przy opracowaniu Strategii Rozwoju Miasta Legnicy 2030 Plus9	
Tabela 4. Powiązanie celów strategicznych i operacyjnych z wyzwaniami rozwojowymi.....	14
Tabela 5. Potencjalne źródła finansowania zewnętrznego działań w ramach celów strategicznych Strategii Rozwoju Miasta Legnicy 2030 Plus	27
Rysunek 1 Schemat powiązań celów strategicznych i operacyjnych wyznaczonych w Strategii Rozwoju Miasta Legnicy 2030 Plus	21
Rysunek 2 Schemat zarządzania procesem strategicznym	25